

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

**(10/108, 155, 156, 157, 158, 159, 160) ESAS NO'LU
BİLGİ TOPLUMU OLMA YOLUNDA BİLİŞİM
SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER İLE
İNTERNET KULLANIMININ BAŞTA
ÇOCUKLAR, GENÇLER VE AİLE YAPISI
ÜZERİNDE OLMAK ÜZERE SOSYAL
ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

10 Nisan 2012 Salı

**(10/108, 155, 156, 157, 158, 159, 160) ESAS NO'LU BİLGİ TOPLUMU
OLMA YOLUNDA BİLİŞİM SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER İLE
İNTERNET KULLANIMININ BAŞTA ÇOCUKLAR, GENÇLER VE
AİLE YAPISI ÜZERİNDE OLMAK ÜZERE SOSYAL ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

10 Nisan 2012 Salı

----0----

K O N U

Sayfa

İnternet Kullanımı hakkında

1:19

İÇİNDEKİLER

İİ

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:19

Prof. Dr. Davut DURSUN (RTÜK Başkanı)

1:2, 3, 9, 10:13, 14, 17:19

Volkan ÖZTÜRK (RTÜK Başkan Yardımcısı)

2:9

İlhan YERLİKAYA

Konya

4, 11, 12, 13, 13:14,

15:16

Mehmet MUŞ

İstanbul

4, 5, 6, 9:10

Haydar AKAR

Kocaeli

11

Erdal AKSÜNGER

İzmir

14:15

Mehmet ERDOĞAN

Gaziantep

15

Yıldırım M. RAMAZANOĞLU

Kahramanmaraş

4, 16:17

Açılma Saati: 15.25

Kapanma Saati: 16.40

10 Nisan 2012 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.25

BAŞKAN: Necdet ÜNÜVAR (Adana)

BAŞKAN VEKİLİ: Yıldırım M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş)

SÖZCÜ: İlhan YERLİKAYA (Konya)

KÂTİP: Erdal AKSÜNGER (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN – Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Değerli RTÜK Başkanımız ve Başkan Vekilimiz, değerli uzman arkadaşlar, değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz, hayırlı bir hafta olmasını diliyorum.

Bilişim ve İnternet Komisyonumuz değişik kurum temsilcilerini dinlemeye devam ediyor. Bugün de RTÜK Başkanımız ve Başkan Yardımcısı arkadaşımız çocukların ve gençlerin zararlı içerikten korunmasıyla ilgili yapılan çalışmaları ve zararlı içeriklerin aile yapısı üzerindeki etkilerinin ortaya çıkardığı sorunları ve çözüm önerilerini sunacaklar. Belki ilk baştan “Radyo ve Televizyon Üst Kurulun bilişim ve İnternetle ne alakası var?” gibi akla bir şey gelebilir ama sonuçta iletişim çağında ve bilişim çağında yaşıyoruz, mutlaka bu konuyla ilgili de RTÜK’ün söyleyeceği sözler var. Bugün, yaklaşık otuz dakikalık bir sunumla dinleyeceğiz ve sonra da konuyu tartışmaya açacağız.

Sunumu Sayın Öztürk yapacak herhâlde değil mi Volkan Bey?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN - Başkanım, müsaade ederseniz, açılışı yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Belki RTÜK Başkanımız...

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Sayın Başkanım, değerli üyeler, değerli basın mensupları, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilgi İletişim Teknolojileri ve İnternet Komisyonun daveti üzerine Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı olarak ve Başkan Yardımcısı olarak burada bulunuyoruz. Bildiğiniz gibi görsel, işitsel medyanın düzenlenmesi ve denetlenmesiyle yetkilendirilmiş olan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, doğrudan İnternetle ilgili olmamakla birlikte, İnternet üzerinden de görsel, işitsel radyo ve televizyon yayınlarının yapılabilmesi imkânı teknolojik olarak mümkün olduğundan İnternet de bir boyutuyla görsel, işitsel medyayı, radyo ve televizyonu yakından ilgilendiriyor. Duymuşluğunuz olabilir büyük ihtimalle, İnternet Protokolü üzerinden televizyon yayıncılığı, IP TV diye ifade edilen yeni bir televizyon yayıncılık mecrası olarak gelişmiş bulunuyor. Sadece televizyon alanıyla sınırlı olmayıp radyo da, İnternet üzerinden radyo yayınlarının yapılabilmesi mümkün oluyor. O nedenle, biz doğrudan İnternetle ilgili olmamakla birlikte, İnternet üzerinden radyo ve televizyon yayınlarının yapılıyor olması nedeniyle konuyla ilgili bulunuyoruz. Dünyanın pek çok ülkesinde, bu karmaşıklık nedeniyle radyo-televizyon denetlenmesi ve düzenlenmesinden sorumlu olan bizim gibi idari otoriteler yakınsama kavramı çerçevesinde hem bilgi iletişim teknolojileriyle hem Radyo ve Televizyon Üst Kuruluyla hem de İnternet ve benzeri gibi üst kurullarla bütünleştirilerek tek bir otorite altında toplanıyor.

Konunun daha kolay koordinasyonu ve yönetimi sağlansın diye. Fakat, Türkiye’de önce Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kurulmuş idi 1994 yılında, daha sonra Telekomünikasyon Kurumu kuruldu yine idari bir otorite olarak. Bildiğiniz gibi 2009’da yapılan değişiklikle Telekomünikasyon Kurumunun adı Bilgi İletişim Teknoloji ve İnternet şeklinde değiştirildi. Şu anda İnternet konusunda doğrudan yetkilendirilmiş bir üst kurul gözükmüyor. Her ne kadar “İnternet Kurulu” diye bir kurul var ve birtakım konularda yetkili olmakla birlikte İnternetin çok yönlü olması nedeniyle bir yandan yayıncılıkla ilgili olan kısımla biz ilgileniyoruz, GSM’le ilgili olan kısımla bilgi iletişim teknolojileri ilgileniyor, efendim, iletişimle ilgili kısmının bir kısmını Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ilgileniyor, kendi bünyelerindeki iletişim İnternet Kurulu ayrıca konuyla ilgileniyor. Bir de yazılı medya boyutu var, sanıyorum onunla ilgili olarak da Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğünün ilişkilendirilmesi sağlama yönünde bir çalışma sürdürülüyor. Dolayısıyla, bu konunun farklı kurumlar ve idari otoriteler arasında dağıtılmış olması nedeniyle ciddi bir koordinasyon problemini gündeme getiriyor. Bizim konuyla ilgimiz, az önce de ifade ettiğim gibi, televizyon ve radyo yayıncılığının bu alan üzerinden de yapılıyor olmasıdır. O nedenle, İnternet üzerinden, İnternet Protokolü üzerinden radyo televizyon yayıncılığı yapmak isteyen yayın kuruluşları bizden ayrıca lisans alma ihtiyacı duyuyorlar. Biz kablo, televizyon yayıncılığıyla İnternet televizyon yayıncılığını birleştirerek bir tür kablolu televizyon yayıncılığı olarak uygulamaya çalışıyoruz. Eğer bir yayıncı kablo ortamından televizyon veya radyo yayıncılığını yapmak amacıyla bizden lisans almışsa, “bu kuruluş aynı zamanda İnternet üzerinden yayıncılık yapabilir” anlamını taşıyor. O sebeple, bizim uygulamamızda, bir bakıma İnternet üzerinden radyo yayıncılığı veya televizyon yayıncılığı yapmak, kablolu televizyon veya radyo yayıncılığı yapmak anlamına geliyor. Bunun getirdiği bazı avantajlar bazı dezavantajlar var, belki onu sunum içerisinde arkadaşımız konuyla ilgili bazı hususları söyleyebilir.

Şimdilik, ben, bu küçük girişle yetinmiş olayım. Arkadaşımızın sunumu sırasında ortaya çıkacak olan sorular olursa o soruları cevaplandırmaya çalışırız.

BAŞKAN – Sunumu bitirelim, ondan sonra tartışmaya açalım.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Bu çerçevede çocukların korunmasına yönelik ayrıca sayın kurulumuz birtakım sorular yöneltirse, biz onları cevaplamaya hazırız efendim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun efendim.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Sayın Komisyonu ve ilgilileri, burada olan herkesi selamlıyorum.

Biz sunumumuza önce üst kurulu kısaca tanıtarak başlıyoruz. Yani biz üst kurulda neler yapıyoruz? Daha sonra İnternetle ilgili tespit ve görüşlerimize geçeceğiz.

2011 yılında çıkan RTÜK Yasası, 6112 sayılı Yasa’nın amacını ben okuyacağım: “Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi, ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması, medya hizmet sağlayıcılarının idarî, malî ve teknik yapıları ve yükümlülükleri ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, teşkilâtı, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları

belirlemektir. Yani bu radyo, televizyon ve isteğe bağılı yayın hizmetleri yani bu İnternetteki talep edildikçe izlenen yayınları kapsamakta.

Bizim teşkilat şemamızı ekranda görmektesiniz. Bunu geçiyorum.

Türkiye’de televizyon ve radyoların yayın türlerine göre en son rakamları ekranda gözüktüyor. Televizyon olarak toplam 553 televizyon kanalı mevcut, 1.120 adet de radyo kanalı mevcut. Bu sayılar çok gözükebilir, yani dünya ölçeğinde bakıldığında hiçbir ülkede bu kadar çok radyo, bu kadar çok televizyon yok, bunun da önemli sebeplerinden bir tanesi frekans ihalesinin yapılamaması yani ihaleye girmek isteyen herkes daha sonra bir şekilde yayıncı oldu ve mevcut durum korundu, şu anda da korunuyor. Dolayısıyla, burada ciddi bir enflasyon var. İleriki yıllarda frekans ihalesi yapıldıktan sonra bu rakamın biz düşmesini bekliyoruz.

İnternet üstünden yapılan web TV gibi veya GSM üzerinden yapılan mobil TV gibi iletişim ve bilişim sistemlerinden yapılan yayıncılık bizim kapsamımızın içinde değil, IP TV uygulaması hariç olmak üzere.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Burada bir şey ilave etmek lazım, çok özür diliyorum Sayın Başkanım.

Buradaki 553 televizyon kanalı, 1.120 radyo kanalı her biri ayrı bir yayın kuruluşu anlamına gelmiyor çünkü bu 553’ün içerisinde bazı yayınlar hem karasaldan hem uydudan hem kablodan yapıldığından dolayı bir yayın kuruluşu olduğu hâlde üç ayrı yayın kanalı gibi gözüktüyor. O sebeple fiilî sayının daha düşük olduğunu hatırlatmak istiyorum.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – 6112 sayılı Yasa gereği bizim bir ihale sürecimiz var, bu ihale süreci neticesinde Türkiye, şu anda karasaldan yapılan analog yayınları terk etmiş olacak. İlk sene, yani içinde bulunduğumuz sene içerisinde frekans planlaması yapılacak, şu anda devam ediyor. Burada temel kriterlerimiz Türkiye’nin nüfus kapsamı, yayınlanacak olan güç, etki alanı ve yayının kalitesiyle alakalı SD veya HD yayın olmasına göre şu anda bir frekans planlaması yapılıyor. Yine, yasa, ikinci yıl frekans planlamasının bitiminden hemen sonra televizyon frekans ihalesinin yapılmasını öngörüyor. İhale yapıldıktan sonra, üçüncü ve dördüncü yıllarda artık karasal, sayısal yayıncılığa Türkiye’nin artık başlamış olması gerekiyor. Burada iki yıllık bir süre öngörüldü. Bu süre içerisinde analog yayınlar, eğer isterlerse yayınına devam edecekler. 2015’in martı gibi öngörebiliriz yasanın çıkış tarihinden işte dört sene sonra, analog switch off dediğimiz, tamamen havadaki analog yayınlar tamamen kapatılmış olacak. Radyolar için öngörülen süre 2015’ten sonra, yani televizyondaki frekans ihalesinden sonra radyo frekans ihalesinin yapılması, yasa gereği.

Bu konuda karasal yayıncılıkla ilgili birkaç şey söylemek gerekirse, frekans ihalesinin gecikmesinden dolayı dünya üzerinde analog yayın yapan çok az sayıda ülkeden biriyiz maalesef, Avrupa’da özellikle yaklaşık on sene önce başlayan süreç, şu zamanlarda tamamlanmış gibi, pek çok ülke sayısal yayıncılığa geçti, artık, Avrupa’da analog yayıncılık çok çok az kaldı. Türkiye’de, Türkiye bir uydu ülkesi olarak tabir ediliyor, çünkü izleyicilerin ancak yüzde 7’si karasal yayın izliyor yüzde 70’in üzerinde de uydu üzerinden izleniyor, geri kalanı da işte kablo IPTV gibi farklı mecralardan televizyon izleniyor.

Avrupa ülkelerinde tercih edilen teknoloji DVB-T denilen bir teknoloji ve MPEG-2 sıkıştırma formatı kullanılıyor. Fakat çok yakın zamanda, birkaç sene önce DVB-T2 diye yeni bir video formatı teknolojisi ve sıkıştırma formatı MPEG-4 diye bir sıkıştırma formatı geliştirildi. Bu DVB-T’den daha verimli çalışan bir

teknoloji. Türkiye’de geciktiği için DVB-T2’ye karar verme konusunda bir imkân doğdu ve Türkiye bunu tercih etti. Bu, henüz basınla paylaşılmadı, anons edilmedi, fakat üst kurul kararı olarak mevcut. Şu anda teknik bütün çalışmaları DVB-T2 ve MPEG-4 teknoloji esas alınarak devam ediliyor.

Şu anda ekranda gördüğünüz dünyanın durumu. Dünya, peki, karasal yayıncılıkta ne yapmakta? Dünyada DVB-T, DVB-T2 dışında farklı teknolojiler de var, bunları farklı renklerle ekranda görüyorsunuz. İşte, Kore, Kuzey Amerika kıtası aynı yayını kullanıyor, Japonya, Güney Amerika aynı yayını kullanıyor, Çin tamamen kendi teknolojisini kullanıyor, bunun dışında dünyanın geri kalan kısımları açık mavi ve koyu mavi olarak gözüken yerler DVB-T ve T2 yayını kullanıyorlar. Genelde T olarak gözüken koyu renkli yerler, ki Türkiye’de T gözüktüyor, çünkü Türkiye’yi tercih edecek idi, zaman içerisinde T2’yi tercih etti. Bunun dışında kalan açık yerli yerlerde dünya, daha doğrusu geç kalan ülkeler DVB-T2’yi tercih ettiler ve buna doğru geçtiler. Mesela, İtalya, Sırbistan gibi işte Avrupa Birliği’ne yeni giren ülkeler, henüz bu dönüşümü yapmamış ülkeler, DVB-T2 teknolojisini tercih ettiler ve geçtiler.

“Peki, radyolarda durum nedir?” diye sorarsak, frekans ihalesinin gecikmesinden dolayı burada da lisans verilemedi maalesef, mevcutlar devam ediyor. Çok ciddi bir enterferans veya girişim dediğimiz problem burada söz konusu. Yani, radyolar, belli bir hak kazandıkları bir frekans olmadığı için, değişik enterferans problemleri olduğu için bir başka frekansa kayıyorlar, orada da başka bir problem çıkıyor. Bizim önemli işlerimizden bir tanesi budur.

Bu sektörde, radyo sektöründe gelirlerin çok düşük olduğunu ben söyleyebilirim. Televizyon reklamcılığındaki rakamı görüyorsunuz. 2 milyar 327 milyon TL gibi bir rakam söz konusu.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Yıllık mı o?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Bu, efendim, yıllık, 2011 yılı rakamları bunlar. Radyonunki de bunun yirmide 1’i kadar, gelmeden önce bunu güncelledim, 132 milyon TL tüm radyoların reklam geliri bu. Reklam geliri niye önemli, burada niye zikrediyoruz? Çünkü, radyoların, televizyonların bütün finansmanı buradan sağlanıyor. Bizim aldığımız kararlarda da reklam payının artması konusunda kararlar alıyoruz. Dünya ile kıyaslandığında Türkiye’deki reklam pastasını çok küçük, fiyatları çok düşük buluyoruz. Mesela Yunanistan’la geçenlerde kıyaslamıştık. Yunanistan’daki fiyatların yaklaşık sekizde 1’i gibi fiyatlarla karşılaştık. Biliyorsunuz, yakın zamanda bir üst kurul kararı var, reklam süreleri kısıtlandı, bir saat içerisinde on iki dakikayı aşamaz artık. Bu, fiyatların önemli ölçüde yükselmesini sağladı. Bu yükselmenin zaman içerisinde radyolara da yansımaları bekliyoruz.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Affedersiniz, bu yüzdeler neye göre yüzdelendi, yüzde 56 ve yüzde 3,2?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Toplam reklam harcamasının, Türkiye’de gazete olabilir, diğer bütün mecralardaki reklam pastasının televizyon ve radyolara olan yansıması.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Toplam sayı ne kadar?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – 4,5 civarında.

Radyoların teknoloji tercihinin bakarsak, burada, birtakım, işte yeni teknolojiler olmakla birlikte, biz bunları henüz çok uygulanabilir görmüyoruz, çünkü çok sayıda radyo mevcut insanların ellerinde ve çok da

ekstra birtakım katkılar sağlamayacağı için şu anda düşünülen, üst kurulun teknik personelinin kafasındaki FM yayınıyla devam etmek, ama burada tabii epey önümüzde süre var. Bu konuda herhangi bir teknoloji tercihi yapılmadı.

Size iki uygulamamızdan bahsetmek istiyorum: Bir tanesi akıllı işaretler. Bu, Türkiye’de yapılan ilk ortak denetim sistemi, yani yayıncılar kendi yayınladıkları filmleri veya programları kategorize ediyorlar ve bu kategorizasyon sonucunda ortaya çıkan simgeyi yayında göstermek durumundalar. 2006’da başlamıştı. Bugüne kadar zorunlu değildi ama yasadan sonra, 2012’den itibaren bu zorunlu hâle geldi, “rtük.işaretler.gov.tr” diye bir sitemiz var, bütün yayıncıların kullanıcı adı ve şifreleri var. İlgili yayıncılık kurumundan bu siteye giriliyor ve buradaki bir anket dolduruluyor bu anketin neticesinde bunun on üç artı mı, on sekiz artı mı olduğu, her neyse bu belirleniyor ve bu, artık yayınlarla birlikte gösterilmesi gerekiyor.

İkincisi: Medya okuryazarlığı dersi. Bu da aslında, çok başarılı olduğunu tahmin ettiğim bir ders. İlköğretim ve liselerde böyle bir eğitim veriliyor. Hedef kitlemiz yetişkinler, öğretmenler, öğrenciler ve medya çalışanları olarak tasarlandı, fakat dersin uygulamasında biz ciddi problemler yaşıyoruz. Yaptığımız analizlerde şunu fark ettik: Okullarda, bütün altyapısı tamamlanmış olan bu dersin biz verilmediğini fark ettik. Yaptığımız araştırmada karşımıza şu çıktı: Lise son sınıf veya 2’nci sınıf, 3’üncü sınıf, 4’üncü sınıf, buradaki öğrenciler bu ders zamanında test çözmeye yönlendiriliyorlar öğretmenleri tarafından. Hâlbuki web sitemizi eğer vakit bulursanız bir inceleyin, burada ders programları, ders notları, müfredat, her şey son derece gelişmiş bir şekilde yayınlanmakta. Fakat, gene yaptığımız araştırmalarda fark ettik ki, pek çok öğretmenin bu web sitesine hiçbir zaman girmediğini, duymadığını bile, hatta ders notlarını hiçbir zaman indirmediklerini, bunları fark ettik. Dolayısıyla, bu, bu kadar başarılı bir proje, pratikteki bir başka problem dolayısıyla, hayata kısmen geçebildi. RTÜK kısmı bu kadar.

Bundan sonra bir miktar İnternette ilgili ben rakamlar vermek istiyorum. Gerçi, İnternette ilgili genelde bütün sunumlarda rakam veriliyor ama ben çok çarpıcı rakamlar vermek istedim. Dünya nüfusu 6,8 milyar, İnternete bağlı nüfus bunun yaklaşık üçte 1’i. Fakat mobil telefon abonesi 5,9 milyar. Geniş bant kullanıcı sayısı 1,2 milyar. Yani, yaklaşık dünya nüfusunun beşte 1’i geniş bant kullanabiliyor. Mobil geniş bant kullanıcısı 4 yıl içerisinde sabit hatlarla kıyaslandığında 2 misli artmış. Sosyal medya kullanıcısı yaklaşık 1,5 milyar civarında. Şimdi, çok sık kullandığımız, her gün kullandığımız Google’nin birtakım rakamlarından bahsetmek istiyorum: Dakikada yapılan sorgu sayısı 2 milyonun üzerinde. Harddisk yatırımı, yatırımın büyüklüğünü göstermek açısından söylüyorum, 1 milyar dolara yakın bir harddisk yatırımı yapıyorlar. Google’nin sadece marka değeri 153 milyar dolar. Yani şirketi satın almaya kalksanız marka değerinin altında bir rakama satın alabiliyorsunuz. Buradan da İnternetin ne kadar büyük bir ticari güç olduğu ortaya çıkıyor.

Sosyal medya tarafına bakarsak, Facebook’ta 6 milyon kişi kayıtlı, 270 bin kişi dakikada bağlanıyor. Twitter’daki bu sayı 320, dakikada 320 kişi hesap açıyor, dakikada 100 bin tweet atılıyor. Yani buradaki rakamlardan da görüyoruz, aslında sosyal medya çok da büyük değil, fakat şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Gelişimi yavaş, fakat sürekli gelişmeye devam ediyor.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Türkiye rakamları mı bu 6 milyon?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Hayır dünya rakamları, Facebook'taki dünya rakamları bunlar.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Yanlışlık var galiba, sadece Türkiye'de 6 bin civarında.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Olabilir, bundan çok emin değilim, olabilir, bir bakmamız lazım. Bu tür sosyal medyada belki iki farklı noktaya dikkati çekmek istiyoruz: Birincisi veri madenciliği, yani elinizde çok sayıda insanın sosyal hayatı varsa, buradan çok sayıda bilginin çıkarılabileceğini değerlendiriyoruz. İkincisi de, değerler sistemi, yani insanların atf yaptığı değerlerin ne olduğu konusunda eğer birtakım verileriniz varsa, o sosyal grup veya o toplum hakkında bilgi sahibi olabiliyorsunuz. Sosyal medya konusunda belki üzerinde durulması gereken noktalardan bir tanesi bu.

Videodaki rakamlara bakarsak, YouTube'ta dakikada 30 saat video yükleniyor, 1,3 milyon kişi dakikada YouTube'ta video izliyor. 2012'de İnternete bağlı cihaz sayısı 2015'te 2 misline katlanacak. Bir saniyede İnternete yüklenen videoların bir kişinin izlenmesi için gereken süre beş yıl, yanlışlıyorsam, toplam videoların da süresi beş asırlık bir video toplanmış durumda.

Dünyada yaşanan bir yakınsama olgusundan da bahsetmek istiyoruz. Bizim ilgi alanımıza giren medya, bilişim ve telekom sektörleri. Bu sektörler zaman içerisinde birbirlerine yaklaştırmaya başladılar. Belki ileride, bir on sene, yirmi sene sonra artık bu halkalar tek halkaya dönüşebilir. Çünkü artık bilgi sayardan ve cep telefonundan artık gazete okuyabiliyoruz, televizyon seyredebiliyoruz, telefon operatörleri bilişim hizmetleri vermeye başlıyor. İşte Bulut Bilişim dediğimiz veya telefon operatörleri yayıncılık yapmaya başlıyorlar, işte IPTV, Web TV, uygulamaları. Bilişim firmaları telekom hizmetleri vermeye başlıyor, Skype veya SMS uygulamaları. Karasal sayısal yayıncılığa geçildiğinde medya tercih edilen teknoloji dolayısıyla, IPTV yapmaya da aday oyunculardan olacak. Çünkü, tercih edilen teknolojide televizyonlarımız veya setup bokslarımız artık connected dediğimiz İnternete bağlı televizyonlar hâline gelecek. Siz televizyon izlerken ilgili yayın kuruluşunun web sitesine bağlanıp orada daha önceki "video on the mand" dediğimiz önceki yayınları izleyebileceksiniz. Bu, çok yeni bir mecradır. Bu konuda, yakınsama konusunda belki şunu söyleyebiliriz: Bu medya bilişimi ve telekom sektörleri birbirlerine yaklaştıkça gri alanlar oluşuyor ve düzenlemelerde artık tanımsız alanlar başlıyor, düzenleme artık problemlili hâle gelebiliyor.

Peki, İnternette durum tespiti nedir diye bakarsak, İnternetin pek çok insan zararlarından bahsediyor ama İnternet aslında iyi kullanılabilirse çok önemli imkânlar taşıyor içerisinde. Türkiye'ye bakarsak, Türkiye'de tek sorumlu yok, DPT, Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Türksat, bunlar, İnternetle ilgili devlet kurumları, dolayısıyla, bir dağınıklık söz konusu. Bilişim güvenliğiyle fiziki güvenlik arasında bir temel olarak bir fark olmadığını görüyoruz.

Şifreler konusunda da birkaç söz söylemek gerekirse, zaman zaman duyuyoruz bazı yöneticiler "Bizim sitemiz kırılamaz, bu açılmaz." dediğini duyuyoruz ama bu mümkün değil bütün şifreler kırılabilir, burada söz konusu olan hangi işlem gücüyle ve ne kadar sürede bu kriptanın kırılacağıdır. Kamu kurumlarında bilişim güvenliği, maalesef çok gerilerde, çok ciddiye alınmıyor, bu konu lüks kabul ediliyor. Eğer bir sızma varsa İnternette, sizin web sitenizden sizin bilişim sisteminize bir sızma varsa, bu çoğu zaman fark edilemiyor. Burada çok fazla bilgi kaçıışı söz konusu veya sizi takip ediyorlar. Yani şöyle bir şey düşünelim: Bir kurumun

verdiği bütün talimatları, bütün çalışmaları bir başkasının İnternet üzerinden izlediğini düşünün. Sizin haberiniz olmuyor ama birisi sizi takip ediyor. En çok bilinen de sistem çökertilmesi. O zaman diyoruz ki, evet, burada bir saldırı var. Hâlbuki, saldırılar, belki sızmaların çok çok azını bize gösteriyor. Önemli olan burada bizim fark etmediğimiz, bizim sitelerimizden alınıp götürülen bilgiler. Bu konularda bir zaaf olduğunu görüyoruz.

Mahkeme kararıyla web sitesi kapatıyoruz. Sorunları önceden halledemiyoruz. Medya içerikleri, İnternet içerikleri son derece denetimsiz. Peki, ne yapmak gerekiyor? Çok kısa özetleyelim. Belki Meclis bünyesinde bir İnternet izleme komitesi kurulabilir veya teknoloji müsteşarlığı kurulabilir. Biz son yapılan, Başbakanlığın yapmış olduğu son düzenlemede bir teknoloji bakanlığı beklentimiz vardı açıkçası, fakat bu, sanayi bakanlığıyla birleştirilince bir başka bahara dedik ama geç kalınmış değil. Kuvvetli bir izleme komitesi, bir müsteşarlık, belki burada bu dağınıklığı önleyebilir.

Topluma yararlı sosyal projeler üretilebilir ve teşvik edilebilir. Yıllık raporlar, bilgilendirici kitaplar yayınlanabilir. Ben size bir örnek göstermek istiyorum, İnternet okuryazarlığı kitabı. Bir yabancı yayının biz tercümesini yapıp dağıttık. Bunun tarihi yanılmıyorsam...

BAŞKAN – Bize de dağıttınız mı?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Yok efendim, biz çalışmayı yaparken bunu bulduk. Son kopyalarını size getirdim.

BAŞKAN – O zaman sipariş veriyoruz size Volkan Bey.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Efendim, bu çok eski.

BAŞKAN – Olsun fark etmez.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Bu tür kitapların belki her sene yayınlanması gerekiyor, bu 2006.

Kamu kurumlarında bilişim sistemleri denetlenerek -tüm bilişim sistemlerinden bahsediyorum- bir koordinasyon sağlanmasında yarar var. Böylelikle kaynak israfının önüne geçilebilir. Belki batık projelerin de önüne geçilebilir. Pek çok kurumda elektronik belge yönetim projeleri yapılıyor, bordro programları yapılıyor, bütün bunlar aslında aynı şeyler olmasına rağmen, her kurum bunları yapmak için çaba sarf ediyor. Bir kısmı başarılı oluyor, bir kısmı maalesef çalışmaz durumda olabiliyor. Olumlu örnek olarak SGB Net'i ben önerebilirim burada. Maliye Bakanlığı bunu yaptı ve kurumlara dağıttı. Zannediyorum Türkiye Büyük Millet Meclisi bu sistemi şu an kullanıyor. Bunun dışında TBMM arşiv projesi, bu da arşiv şartnamesi bir referans şartname olduğu için zikrediyorum. Bu konuda standartlaşma sağlanabilir.

Bir grafiği dikkatlerinize arz etmek istiyorum efendim. “ARGE’de dünyanın durumu nedir?” diye baktığımızda, böyle bir grafikte karşılaştık. Sağa doğru x ekseninde araştırma-geliştirme faaliyetlerinin gayrisafi millî hâsılaya oranını gösteriyor. Dikey ekseninde de ülke nüfuslarının milyon kişiye karşılık gelen araştırmacı sayılarını gösteriyor.

Şimdi, burada ilginç olan şu: Bir kere, sıfırdan maksimuma doğru ülkeler bir kere doğru sıralanmış. Yani ödenen paralarla sayılar arasında bir ilişki var, bu sağlıklı gözüküyor, fakat her bir ülkenin bulunduğu noktada bir büyüklük var, bu büyüklük, bu bağın içerisindeki insanları ve ödenen parayı gösteriyor. Şimdi, birkaç örnek vermek istiyorum: Mesela, İsrail, açık ara önde ama ne açısından önde? Ödenen para önde ama

sayı çok az. Yani çok az sayıda insan çok yüksek paralarla güvenlik sektöründe çalışıyor veya bilişim sektöründe çalışıyor. Yunanistan'a bakarsak, Yunanistan'da da sayı fazla fakat az para ödeniyor. Amerika, çok büyük bir balon olarak gözüktüyor, onun hemen altında Japonya var, Almanya var, Avrupa ülkeleri var, Çin daha aşağılarda ama çok büyük bir balon olarak gözüktüyor.

BAŞKAN – Amerika her konuda obez yani.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Evet.

Şimdi, Türkiye'nin durumuna bakarsak, ben, gelmeden önce bir hesaplama yaptım, buradaki rakamlara göre 60 bin araştırmacı gözüktüyor. Benzer bir sayıya bakarsak İsrail'de bu rakam 15-16 bin civarında, 16 bin kişi çalışıyor fakat biz çok az sayıda kaynak ayırıyoruz, fakat İsrail'de ayrılan para çok fazla. Mesela, en dipte Finlandiya gözüktüyor. Finlandiya'nın da özellikle GSM sektöründe, bu ülkenin dağlık olmasından kaynaklanan, haberleşme sektöründe yapmış olduğu ve bu konuda öncü olması dolayısıyla, GSM - Nokia aslında buradaki şeyi sağlayan- sektöründe yapmış olduğu yatırımlar.

BAŞKAN – En optimum ülke hangisi burada Volkan Bey?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Efendim, bunun en sağlıklı olanı...

BAŞKAN – Hollanda falan gibi...

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Belki Fransa söylenebilir, Almanya söylenebilir.

BAŞKAN – Hollanda, Fransa gibi...

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI VOLKAN ÖZTÜRK – Avusturya, Kanada söylenebilir. En optimum olan iki tarafa da eşit uzaklıkta olan yani hem uygun para ödenecek hem de sayı yeteri kadar olacak.

Buradan tekrar konumuza dönersek, aslında ben 5'inci maddeyi güvenlik konusunda yazmıştım ama daha sonra bilişim sektörü olarak değiştirdim bunu. Bilişim sektöründe ciddi ARGE çalışması yapmamız lazım. Madem biz İnternet konusunda herhangi bir katma değerimiz yok ama hizmetler olarak, programlar olarak, güvenlik sistemleri olarak katma değerlerimiz olabilir, bunun için de üniversitelerde bu konudaki araştırmaların, belki biraz daha desteklenmesi gerekebilir. Dünyanın pek çok ülkesinde beyaz şapkalı hacker tabir ettiğimiz veya ethical hacker tabir ettiğimiz insanlar bilgisayar firmalarında veya ülkelerin bilişim sistemlerinde değerlendiriliyorlar. Türkiye'de maalesef böyle bir şeye biz henüz rastlamış değiliz, çok nadiren birkaç kurumda rastladık. Özellikle güvenlik konusunda bir yatırım yapılmasında yarar var. Ülkelerin gelişmiş endeksiyle ülkelerin bilişim, araştırma, geliştirme ve eğitime yaptığı harcadığı paralar arasında ciddi bir ilişki var. Bilişim güvenliği konusunda çalışan bilişim firmaları belki teşvik edilmeli, sayıları artırılmalı. Bu konuda, ekonomik, neler yapılabilir, bunu çok değerlendiremiyoruz ama belki bir teşvik yapılabilir. Google, Yandex, Facebook, Twitter gibi firmalar bir şekilde Türkiye'de sunucu tesis etmeleri konusunda ikna edilmesi gerektiğini biz düşünüyoruz. Çünkü siz Google'da veya YouTube'da bir siteyi kapatmak istiyorsanız mahkemeye gidiyorsunuz, bunun dışında başka bir yöntem, maalesef, biz, Türkiye'de kullanmıyoruz ama siz eğer bu ülkenin, bu firmaların sunucularını Türkiye'de bir şekilde çalıştırabilerseniz, doğal olarak bir denetim mekanizması gelecektir. Geçmişte bu tür görüşmeler yapıldığını ben biliyorum. Fakat karşılığında bir şey

göremedikleri için yani bir vergi avantajı göremedikleri için gelmediler. Belki bu konuda bir yarar sağlayabilir bize.

Bunun dışında, İnternet ve medya içerik denetimiyle ilgili sorumlular tanımlanabilir. Akıllı işaretler bir örnektir medya sektörü için. Bunun benzeri, İnternet'teki videolar için, içerik için düşünülebilir. Bunun dışında, web sitelerinde bir sertifika uygulaması olan ülkeler var; bunu da gene dikkatlerinize arz ediyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sayın Öztürk'e çok teşekkür ediyoruz.

Sunumu esnasında, zaman zaman eski göreviyle yani Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı göreviyle RTÜK Başkan Yardımcılığı arasında git geller yaptığını fark ettik ama oldukça faydalı bir sunumdu.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Tecrübe, tecrübeye döndü.

BAŞKAN – Aynen öyle. Son bölümdeki çözüm önerileriyle ilgili konular gerçekten çok yerinde; belki bir kısmı RTÜK'ü direkt ilgilendirmiyor ama sonuçta Komisyonumuzu ilgilendiren bir şey.

Zamanı da gerçekten fevkalade uygun kullandı.

Şimdi konuyu tartışmaya açıyorum.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Sayın Başkanım, bir veriyi paylaşmama müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun efendim.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Sayın Komisyon üyelerinin belki ilgisini çekebilir. Medya okuryazarlığı dersini 2006'dan bu yana uyguladığımızı söylemişti Sayın Öztürk. O çerçevede, geçtiğimiz yılın son aylarında bir kamuoyu araştırması yaptırmıştık bu dersin verimliliği üzerine. Öğrencilere sorulan sorulardan biri “İletişim araçları içerisinde hangilerini ne kadar önemsedikleri, ne kadar değer verdikleri” şeklinde bir soruydu. Bu soruya verilen cevapların ilginizi çekeceğini tahmin ediyorum. Şimdi, ilk etapta televizyonun birinci sırada olması gerekir gibi bir beklenti var oysa ki ilköğretim öğrencilerine sorulan bu soruya alınan cevapların ilk sırasında “İnternet” bulunuyor yüzde 73,6 oranıyla; ikinci sırada yüzde 67,9'la “bilgisayar” yer alıyor; üçüncü sırada “cep telefonu” yer alıyor; dördüncü sırada “televizyon” yer alıyor; beşinci sırada “gazete ve dergi” yer alıyor ve ondan sonra “radyo” geliyor. Dolayısıyla, sanıyorum günümüzdeki duruma da uygun olarak, artık İnternet, televizyonun da, cep telefonunun da önüne geçmiş bulunuyor ve ilk sıraya yerleşmiş bulunuyor. O sebeple, bu da sanıyorum genç neslin İnternet'le olan ilişkisi açısından önem arz edebilir diye sunmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok dikkate değer bir veri.

İstanbul Milletvekili Sayın Muş, buyurun efendim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ben hem RTÜK Başkanımız hem Başkan Yardımcımıza hoş geldiniz diyorum.

Konu RTÜK olunca, Televizyon Üst Kurulu düzenleyici bir kurum. Tabii, biz seçmenlerle bir araya geldiğimiz zaman, dolaştığımız zaman vatandaşlarımızı şöyle bir şikâyet alıyoruz: Belki İnternet'ten biraz

bağımsız ama özellikle gençler vakitlerinin büyük bir kısmını yani boş vakitlerinin büyük bir kısmını televizyonun karşısında geçiriyorlar ve yapılan programlardaki yayınlarda “toplum değerleriyle bağdaşmayan kültürel bir dejenerasyon olduğu” şikâyetini alıyoruz; bunu bir sefer değil birçok sefer alıyoruz ve sürekli karşımıza çıkıyor. Hatta bir seferinde, biz, Sayın Başkanı da aramıştık bu konuyla alakalı, ben değil de başka bir milletvekilimiz aramıştı direkt. Böyle bir sıkıntı var. Siz hangi kriterlere göre bunun değerlendirmesini, bu düzenlemeyi yapıyorsunuz? Bize gelen şikâyetler size gelmiyor mu? Sonuçta, millet bizi seçiyor, biz sizi seçip oraya gönderiyoruz, siz de seçimle geliyorsunuz. Böyle bir problem var. Size ulaşıyor mu bilmiyorum ama biz her gittiğimiz yerde bununla karşılaşyoruz.

Tarihî bir süreci anlatan bir program görüyoruz ama tarihle pek alakası olmuyor maalesef, çok farklı şekilde lanse ediliyor. Sanıyorsunuz her şey bir yerde geçiyor ama gerçekte o tarih öyle değil. Tamamen...

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Ama bölgesel değil...

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bölgesel değil ama ister istemez insanların kafasında bir algı oluşturuyor bu. Şimdi, sizin süzgecinizden nasıl geçiyor bu? Hangi kriterlere göre bunları değerlendirip bu programlar yayın hayatına devam edebiliyor?

BAŞKAN – Evet Hocam, buyurun.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle şunu belirtmemi müsaade edin; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyonlarda yayınlanan programları yayınlanma öncesinde denetleyen, “Bu program yayınlanabilir.” diye bir izin veren, istediğinde programı yayından kaldırabilen, istediğinde “Bu program yayınlanamaz.” diyebilen bir kurum değil yani sansür kurumu değil. Yayınlanma öncesinde, hiçbir biçimde Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun herhangi bir denetimi söz konusu değil, bizde de bizim dışımızdaki diğer ülkelerin üst kurullarında da.

BAŞKAN – Fragmanlar da dâhil mi Hocam buna?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Her şey dâhil.

Radyo-televizyon yayıncısı, editöryal bağımsızlık içerisinde kendi yayınlayacağı programlara kendisi karar verir. Sadece bizim denetimimiz radyo-televizyon kuruluşlarının yapmış oldukları yayınların, kanun koyucunun belirlemiş olduğu yayın ilkelerine -ki bizim 6112 sayılı Yasa’nın 8’inci maddesinde yayın ilkelerini açık açık belirtmiş bulunuyor- uygun olup olmadığını denetliyoruz biz. Eğer bu yayın ilkelerine uygun olmayan bir husus varsa, tekrar ediyorum, kanun koyucunun yapmış olduğu düzenlemeye uygun olmayan bir husus varsa, o zaman ilgili kuruluşu oradaki müeyyide sistemine göre, kanunda belirlenen müeyyide sistemine göre uyarıyoruz veya eğer bu ihlal daha feci biri ihlalse, uyardıktan para cezası uyguluyoruz. Fakat bu şu anlama gelmiyor: Bizim uyardığımız veya para cezası vermemiz yahut programı durdurmamız, bir hafta, iki hafta vesaire durdurmamız “Bu programı yayından kaldır, bir daha bu programı yayınlama.” anlamına gelmez. Yayın kuruluşuna sadece “Sizin bu yayınızdaki yasa ile uyuşmayan şu husus var, dikkat et.” şeklinde uyardır veya “Buna dikkat etmediğinden dolayı sana şu ceza veriliyor.” anlamına geliyor. Yayın kuruluşu, kendisi isterse dikkate almaksızın yeniden aynı şeyi devam ettirebilir, devam ettirirse yayın ihlali tekrarlanmış olur, onun da kanunda karşılığı vardır veya “Evet, ben yanlış yapmışım, bunu düzeltmem lazım.” der, düzeltir, yayınına

devam eder veya isterse yayından kaldırabilir, o tamamen kendi iradesine bağılı bir husustur. Dolayısıyla, bunun altını çizmemiz gerekiyor.

“Siz nasıl denetleme yapıyorsunuz?” -seçmenlerinizden size gelen eleştiriler ve şikâyetler bağlamında- şeklinde bir sorunuz vardı. Benzer şikâyetler ve eleştiriler bize de her gün akıyor. Bizim “Call Center” diye tabir ettiğimiz iletişim merkezimiz, “444 1 178” adıyla bir iletişim merkezimiz var, bu merkezimiz yirmi dört saat kamuya açık bir merkezdir. Burada belli sayıda iletişimci arkadaşlarımız gelecek olan telefon şikâyetlerine ağırlar, not alıyorlar ve bu notları her gün bize iletirler, biz de ilgili servise bunları aktarıyoruz. Fakat bu şu anlama gelmiyor: Vatandaşın yapmış olduğu şikâyet her hâlükârda ihlal anlamına gelmiyor ancak bunun gerçekten ihlal olup olmadığını biz ilgili servisteki uzman arkadaşlara aktararak onların denetimine sunuyoruz. Eğer gerçekten vatandaşın yapmış olduğu şikâyet ihlal anlamına gelen bir şikâyetse, onun prosedür içerisinde gerekli rapor tanzim edilir, üst kurula getirilir, üst kurul da o çerçevede kanuni müeyyidesini uygular.

İkincisi, vatandaş herhangi bir şikâyetle bulunmasa bile biz resen denetim yapıyoruz yani hiç şikâyet gelmese bile bizim uzmanlarımız kendilerine isabet eden ilgili yayın kuruluşunun programlarını her gün denetlemektedirler. Dolayısıyla, bu denetim sırasında gördükleri ihlalleri, şikâyet olmaksızın raporlandırarak üst kurula arz ediyorlar. Onun için bir taraftan vatandaşın şikâyetleri üzerine denetimler sürüyor, diğer taraftan resen denetimimiz sürüyor, diğer taraftan da Call Center’ın dışında, vatandaşın normal telefon ederek şikâyet etmesi mümkün, web sitemize e-mail kullanarak şikâyet etmesi mümkün veya doğrudan yayın kuruluşuna şikâyet etmesi mümkün. Çünkü bize gelen yayın kuruluşuna ilişkin şikâyetleri, biz, aynı zamanda, ilgili yayın kuruluşundaki “izleyici temsilciliği” diye ifade ettiğimiz bir temsilcilik var yasayla da zorunlu hâle getirdiğimiz, o temsilciye aktarıyoruz. O temsilci de yönetim kurulu, yayın kurulu toplantılarına o şikâyetleri götürüyor “Bizim programla ilgili şu şikâyetler var, dikkate alın.” diye.

BAŞKAN – Hocam teşekkür ediyoruz ama daha çok Komisyonumuzun ilgi alanına giren konularla ilgili değerli üyelerimizden katkı ve soru gelirse...

Sayın Akar, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben şeyi merak ettim: Bu yaş grupları: “7+, 13+, 18+” neye göre tespit ediliyor?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Sayın Başkanım, akıllı işaretler sistemindeki yaş gruplandırması uluslararası bir standarda dayalı olarak yapılmıştır. Biz, bu akıllı işaretler sistemini Hollanda’daki NICAM kısa adıyla anılan üst kurul benzeri bir kuruluşun çalışmalarından örnek alarak yürütmüştük. Bazı ülkelerde bu yaş gruplaması biraz daha farklıdır, mesela Fransa’da biraz daha farklıdır, başka ülkelerde biraz daha farklıdır. Bizde iletişim fakültelerinden temsilcilerin, yayın kuruluşlarının temsilcilerinin, RTÜK temsilcilerinden oluşan bir heyet çalıştı. O heyet “Türkiye için en uygun yaş gruplandırmasının yayıncılık açısından yedi yaş, on üç yaş ve on sekiz yaş olduğu” şeklinde bir karara vardı ve biz de onu, o heyetin bu kararını doğru kabul ederek onun üzerine yaptık.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Çalışmışsınız bunu. Bunun pedagojik bir nedeni var mı?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Tabii.

BAŞKAN – Hocam, bu akıllı işaretlerle ilgili şöyle bir eleştiri geliyor: Tırnak içinde söylüyorum “Şayet zararlı yayınların peşinde koşanlar varsa onlar için de teşvik edici olabilir.” gibi genel bir eleştiri var. Yani +18 yayınların peşinde koşan birileri varsa “Hah, aradığımızı bulduk.” filan gibi teşvik edici bir yönü de olabileceği gibi bir eleştiri geliyor.

Sayın Öztürk’ün sunumunda da İnternet’e de bu akıllı işaretlerin konulması önerisi var. Bu konuyla ilgili kanaatiniz ve sizin varsa araştırmanız var mı?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Doğrusu pek bir araştırmam yok ama mantıksal olarak meseleye baktığımda şunu görüyorum: Akıllı işaretlerin temel amacı, radyo ve televizyon yayınlarının çocukların bu yayınlardan mümkün olduğu kadar az olumsuz etkilenmelerini sağlamaktır. Bir başka ifadeyle “Televizyon ve radyo yayınlarının, çocuklar üzerinde, sosyal gelişimleri açısından, fiziki gelişimleri açısından, ahlaki gelişimleri açısından, psikolojik gelişimleri açısından olumsuz etkide bulunabilme kabiliyetine sahip.” şeklinde bir ortak kanaat var bizde de uluslararası mevzuatta da uygulamalarında. Dolayısıyla, bütün radyo-televizyon görsel, işitsel yayın toplantılarında hep küçüklerin korunması baş köşede yer alıyor, gündemin baş köşesinde. Küçüklerin bu olumsuz etkilerinden korunabilmesinde geliştirilen en etkin araçlardan biri akıllı işaretler sistemidir. Orada şu varsayılıyor, deniyor ki: “Akıllı işaretler sistemiyle izleyicinin önceden programın içeriği hakkında bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi, onların program tercihleri üzerinde şu veya bu şekilde etkide bulunabilir.” Eğer ebeveyn bir programın önceden cinsellik içerdiğini bilirse, o zaman çocuğuna onu izletmeyebilir ve şiddet içerdiğini bilirse izletmeyebilir. Dolayısıyla, bir tür bilinçlendirme ve bilgilendirme ama bu, on sekiz yaşını geçmiş, hukuki ehliyetini kazanmış ve artık onun için herhangi bir sınırlama söz konusu olmayan kişiler için değil, bu tamamen bir taraftan yayıncıların bu tür programları yayınlayacakları saatlerde bir klasifikasyon yapmak, diğer taraftan da izleyiciyi bilinçlendirmektir. Burada 18+...

BAŞKAN – Yani özellikle ebeveynleri belki.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Gece 11’den sonra yayınlanan.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Yani 18+ konulmuş olan bir program esas itibarıyla şu demektir: “On sekiz altındaki insanların bu programı izlemesi normalde doğru değildir, on sekizin üzerindeki kişiler ancak izleyebilir.” anlamı çıkarılıyor. Bir de tabii en önemlisi yayıncılar açısından, bu tür programlar, belli saat klasifikasyonu yapılmış olan programlar ancak belli saatlerden sonra yayınlanabilir. Mesela şu anda bizim meri hukuka göre 18+ almış olan bir program ancak saat 24.00’ten sonra yayınlanabilir; 13+ almış olan bir program ancak 21.30’dan sonra yayınlanabilir; 7+ almış olan bir program hemen hemen saat yediden sonra, sekizden sonra yayınlanabilir. Dolayısıyla, yayıncı açısından da bir disipline edici, bir yönlendirici rolü var.

BAŞKAN – Bir de Hocam, RTÜK sadece görüntüye mi bakıyor? Mesela yanlış Türkçe kullanımı, hatalı dil kullanımı, argo kullanımı yani onlara sanki pek bakmıyor gibi bir izlenim var bende.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Bakıyor, bakıyor.

Bizim 8’inci maddenin (n) fıkrası tamamen bu konuyla ilgili.

BAŞKAN – Orada olabilir de ama benim gördüğüm, mesela bakın bu Arap ülkelerine, bizim Türk dizilerinden birisiyle ilgili şöyle bir eleştiri vardı: “Bu bizde ensest şeylerle ilgili pek olmazdı, sadece o dizilerin

içeriğindeki o konuşmalarından dolayı -görüntü değil- buna benzer bir şey oldu, bir eğilim artışı oldu.” filan diye Lübnan içerikli bir haber. Yani Mehmet Muş Bey’in eleştirisine dair. Sanki bu içerikle ilgili, dil kullanımı, dille yapılan algı oluşturma ile ilgili birazcık daha fazla dikkatli davranmak gerekir gibi bir kanaatim var âcizane.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Sayın Başkanım, kanun koyucu, bu konuda önceki kanunda da vardı, bu kanunda da var.

BAŞKAN – Kanunda eksiklik varsa onu düzeltmemiz lazım Hocam.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Yani “Türkçenin özellikleri ve kuralları bozulmadan, doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır. Dilin düzensiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez.” şeklinde bir ilkemiz var. Bütün programlar için tabii bu geçerli bir ilkedir. Bu çerçevede de zaman zaman bizim en çok müeyyide uyguladığımız maddelerden biridir bu ama şöyle bir sosyal gerçeklik de var; dilin günlük kullanımına bakıldığında, aslında öyle sanıldığı gibi çok standardize olmuş bir şey değil, şimdi İstanbul Türkçesi var, Anadolu Türkçesi var.

BAŞKAN – Hocam oraya kaymayın, ben örneklendireyim. Yani normalde bizim toplumsal değerlerimiz, “nikâh akdi yapamayacağı insanlarla ilgili bir cinsel yaklaşma olmayacağını” söyler ama orada öyle ifadeler oluyor ki o mesela dikkatten kaçıyor veyahut da kanun onu çok fazla öngörmüyor.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Bunu dil sorunu olarak mı aldık?

BAŞKAN – Dil sorunu değil, dilin kullanım sorunu olarak. Bu benim kanaatimdi.

Sayın Yerlikaya, eski kurumunuzla ilgili...

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – İzleyici temsilciliği konusuna değindi, ben de onu not almıştım. O da bence çok önemli bir işlev görüyor çünkü bize gelen, daha doğrusu RTÜK’e gelen, eski kurumumuza gelen şikâyetlerin hepsini oraya gönderiyorduk. Dolayısıyla, sırf buna baktığı için bu olumsuz içerikli yayınlarını düşüren kanallar oldu. Bu sizin söylediğiniz, Mehmet Bey’in söylediği bir dizide mesela öyle oldu. Çok fazla böyle bir durum vardı, onu düşürdüler. Dolayısıyla, gönüllü olarak yapılan bu işlemler ve farkındalık yaratılarak yapılan işlemler de bazen öbüründen daha etkili oluyor, onu belirtelim.

Bir de Web-TV konusunda bir sorum olacaktı benim de. IP-TV bağlamında düşünmüyoruz Web-TV’yi ve denetleme de yok değil mi yine?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Evet.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Yasada da öyle bir şey yok herhâlde. Dolayısıyla, İnternet ortamındaki yayıncılık da değişik mecralara kayıyor. Yani “Web-TV” kavramı var, “IP-TV” kavramı var yani bir protokolle yapılan ama Web-TV, siz istiyorsanız kendiniz açılıyorsunuz ve kimseye bir şey sormadan yayın yapıyorsunuz. Dolayısıyla “İnternet ortamı daha sorunsuz” mu diyelim, “denetimsiz” mi... “Bir sertifika bari olması lazım.” diyor Volkan Bey. Bence de İnternet kurulu veya bizim önerilerimiz arasında bu olmalı diye düşünüyorum. Yani bir balık avlayacaksanız bile sertifika alıyorsunuz. İnternet ortamında da “Bu işi biliyor mu, bilmiyor mu? Nedir, ne değildir?” bir şey de düşünmek lazım. Sadece güvenlik filtreleri ile değil, ehli olan, çocuklara, insanlara zararlı yayın yapmayacak şekilde düzenlenmesi lazım diye düşünüyorum. Yani bu alanda tamamen hukuki boşluk var. Bir de buranın, İnternet’in tehlikesi televizyonda olduğu gibi değil. Televizyon

evimizde yani umumi ortamda, İnternet ve bilgisayar kişisel kullanıma açık. Dolayısıyla, odasına çekilip çocuk zararlı yayınları izleyebiliyor annesi yokken veya onların haberi yokken. Onun için çocuklarımızı daha fazla korumamız gerekir diye düşünüyorum çünkü bu kişisel bir araç.

BAŞKAN – Onun için nasıl bir düzenleme yapmak lazım?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Başkanım, şöyle bir problem var orada: Şimdi, diyelim ki Türkiye'deki Web-TV türü yayın yapanları belli bir lisansa bağladık öyle varsayalım, İnternet'e girdiğin zaman sadece Türkiye'de üretilmiş Web-TV yapımlarına ulaşmıyorsunuz, bütün dünyaya ulaşıyorsunuz. Onu nasıl...

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Ben televizyon anlamında demedim, İnternet'te de aynı şeyler söz konusu. Yani televizyonlar yine umuma açık olduğu için onun tehlikesinden daha tehlikelidir İnternet.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Onu demek istiyorum yani İnternet'in ulus aşırı özelliği, küresel özelliği düzenlemeyi zorlaştıran çok önemli bir faktördür, onu demek istiyorum.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Uyduda da aynı sıkıntı vardır sizin dediğiniz gibi, onda da zorlanıyoruz yani dışarıdan yayın yapıldığında fazla bir müdahalemiz olmuyor maalesef, bu Web-TV'de de aynı sorun var.

BAŞKAN – Erdal Bey...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Yani aslında, gelen bütün kurumların ben hepsine hoş geldin diyorum Sayın Başkan, Başkan Yardımcımıza.

Aslında, normalde söyledikleri sorunlar, bizim burada daha önce de dile getirdiğimiz sorunlara benziyor, genelde çözümler, önerilerle ilgili. Ben, ilk günden beri, Medise geldiğimden beri de söylüyorum aynı şeyi, bir teknoloji ve bilişim bakanlığı konusu kaçınılmaz olacaktır önümüzdeki süreçte. Bugün palyatif çözümlerin hepsi, ne olursa olsun yani, palyatif olacaktır. Kaçınılmaz olacağını mutlaka hepimiz göreceğiz, öyle olacak. Ayrıca, tabii sizin dediğinizde de mesela Türkiye'de dünya kadar uydu var, dünya kadar da uydudan kesinlikle RTÜK'ün bu konudan da bilgisi olması mümkün olmayan konular çıkıyor çünkü. Neler izleniyor dünyadan? Her yerde var, binlerce uydu cihazı satılıyor, binlerce uydulara bağlantılar yapılıyor. Bunun RTÜK dahilinde olma mümkünatı yok değil mi Başkan?

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Ve yüzde 70'e çıkmış uydu.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Mümkünatı yok ve milyonlarca kanal açık, burada her türlü şeyi herkes izleyebilir, İnternette de öyle. Bugün “İnternet'i engelleyeceğiz.” deseniz de Türkiye'de BTK Başkanımız da buradaydı, beraber daha önce biz bunları konuşmuştuk. İşte saat başına 2 milyon kişi günde sadece cinsel içerikli yerlere bağlanıyor zaten yani 5 milyon bağlanıyorsa bunun 2 milyonu oraya bağlanıyor. Yani bu öyle bir konu değil yani bir tarafından. Ben yasaklamadan ziyade, her zaman olduğu gibi eğitimin çok önemli bir konu olduğuna, buna çok inanan bir insanımdır. Ailelerin eğitilmesinden başlanması gerekir. Teknolojik tarafı bir tarafta tabii, yine ısrarcıyım o konuda her zaman, teknoloji ve bilişim bakanlığı kaçınılmaz olacaktır bu ülkede ama şu da var bir tarafından baktığımızda, tabii Web-TV'ler üretildiği zaman da orada da kontrol etme şansımız çok düşük yani görünen bu, hepsi bu tarafında. Çok zor o tarafı ama desteklenmeli. O, Türkiye'deki özellikle on yıldır, on beş yıldır... Bilişim zaten Türkiye'de yirmi, yirmi beş yıllık bir algıdaki

yirmi, yirmi beş yıllığı var. Son on beş, yirmi yılı düşük sermayeli bir altyapıyla geçti. Özel sektörün hiçbir zaman böyle bir altyapısı olmadı, böyle bir bilişim altyapısı, böyle bir net öz sermayesi olmadı, o yüzden de bu geliştirilmedi, ARGE konusu da öyle kadük kalmıştır zaten, ondan kaynaklanıyor.

İnşallah, buradan düzgün şeyler çıkarırız. Sizler de aynı şeyleri söylüyorsunuz, ilk günden beri ben de aynı şeyleri, arkadaşlarımız da aynı şeyleri, hemen hemen yakın şeyleri söylüyorlar. Çok faydalı olacağını düşünüyorum, söylediğiniz şeylere de katılıyorum.

Teşekkür ediyorum size de.

BAŞKAN – Mehmet Bey...

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Ben de teşekkür ediyorum sunumundan dolayı RTÜK Başkanımıza.

Tabii, RTÜK’le ilgili söyleyebileceğimiz çok fazla şey yok, her şey ortada ama RTÜK, tabii ki kuruluşundaki amaç ve maksatlarını da icra etmek durumunda. Her ne kadar uydu sayısı fazlaysa da, analog sayısı fazlaysa da tabii yarın lisanslar söz konusu olduğunda bu sayılar düşecek ancak “Bunlar düşecek.” derken, “Artacak.” derken bunlar değil esas etken. Esas etken, RTÜK’ün olaylara bakışı. Tabii, bunun biraz da RTÜK’ün eğitim noktasına doğru kayması gerekiyor. Sadece eğitimi, eğitimcilerden, işte bakanlıklardaki çalışmalardan beklememek lazım, onlar da olmalı ama RTÜK’ün de, madem yasaklı hâle gelen bir kuruluş gibi algılanmaması maksadıyla da olsa, eğitime önem vermek lazım. Bu konuda zaten epey çalışmalar var; o belirli işaretler, simgeler, onlar bile bir eğitim amaçlı.

Tabii, bir de yayınlarda şunu görüyoruz: Özellikle millî toplumumuza karşı rencide edecek ya da onu yozlaştıracak ciddi çalışmaların da verildiğini sık sık görmekteyiz. Gerek bazı misyoner hareketleri ya da toplumu birbirinin karşısına getirecek... Çünkü Anadolu’da bir sevgi hâkim, herkesin birbirine karşı toplumsal olarak bir sıkıntısı yok ama birilerinin sıkıntısı olanlar bunları bakıyorsunuz kışkırtıyorlar, özellikle bazı olayları çok büyütüp, bazı kesimleri, özellikle azınlıkta olan kesimleri öcü gibi gösteriyor, onlara karşı bir kışkırtma olayı oluyor. Bunu şeyde de görüyoruz, bazı filmlerde de bunu gizli bir reklam görüyoruz. Bakıyoruz ki bazı filmlerde rakı işleniyor, bazı filmlere bakıyoruz bira işleniyor, bazı filmlerde viski işleniyor, bazılarında şarap işleniyor. Bunlar dikkatinizi mutlaka çekiyor değil mi yani? Evet, anlıyoruz ki o filmlerin ya da dizilerin sponsorları bunu işleyerek, bir şekilde de orada da bir algıyı artırma faaliyetleri var. Tabii, bunların hepsini de RTÜK’ün bir günde bıçak gibi kesmesi mümkün değil ama ne yapmak lazım? O zaman, bunlardan zaten haberdardır, ondan şüphemiz yok. RTÜK’ün eğitim olarak dönüşmesi noktasında söylüyorum, bunu eğitimle götürülüyor.

Teşekkür ediyorum.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Efendim, unuttuğum bir konu daha vardı, onu da söyleyeyim.

Medya okuryazarlığı konusunu anlattı Volkan Bey, Bunun ilk dönemini ben biliyorum, çok faydalıydı aslında yani o zaman Bakanlık çok sıkı tuttu ve seçim yapıldı seçmeli bir ders olmasına rağmen ve o dersin okutulduğu yerleri de biz gezdik, sınıfları gezdik, çok faydalı olduğunu hem öğrencilerden hem öğretmenlerden öğrendik ama daha sonra bu Millî Eğitimde ders sayıları artınca bu medya okuryazarlığı dersini biraz kaldırma eğilimi oluştu önceki dönemlerde -şimdi nasıl bilmiyorum- onun için de seçilmedi. Dolayısıyla, seçilmeyince de

sizin söylediğiniz sorun ortaya çıktı. Aslında bu medya okuryazarlığı ve onun içerisindeki İnternet okuryazarlığını da bizim gündeme getirmemiz lazım, farkındalık yaratma açısından çok önemli diye düşünüyorum çünkü medyanın nasıl kullanılacağı, onun zararlı içeriklerinden nasıl kurtulunacağı yani en olumlu içeriği bile siz on saat izlerseniz zararlı televizyonda da İnternet’te de. O bakından, bu “İnternet okuryazarlığı” veya “medya okuryazarlığı” kavramlarını geliştirmemiz ve ikisini birleştirerek millî eğitimde zorunlu ders hâline getirmemizin de yararları var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Son olarak Sayın Ramazanoğlu’na söz vereceğim.

Sayın Ramazanoğlu, bir de şu bilişim sergisiyle ilgili de bir bilgi verirsiniz çünkü ufak bir program değişikliği oldu.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Öncelikle, yıllardan beri tanıdığım değerli dostum, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Sayın Hocam Davut Dursun Bey’i ve Değerli Yardımcısı Volkan Öztürk Bey’i saygıyla selamlıyorum, hoş geldiler, sefalar getirdiler.

Öncelikle, ben kısa bir bilgilendirme yapayım. Biliyorsunuz arkadaşlar, Bilişim ve İnternet Komisyonu olarak bir karar almıştık bu bilişim sergisi düzenlenmesi hususunda. Şimdi bu serginin düzenlenmesi iki gün gecikti çünkü Polis Haftası nedeniyle polislerimiz o salonu işgal etmişler, onların başka bir programı...

BAŞKAN – Kullanmışlar.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Kullanmışlar, olumlu manada.

Dolayısıyla, tabii hepsi bizim başımızın tacı, saygımız sonsuz ama biz onları rahatsız etmemek adına iki gün tehir ettik yani yarın başlıyor bizim bilişim sergimiz.

BAŞKAN – Zaten iki hafta biliyorsunuz.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – İki hafta zaten, 11’inde başlıyor ayın 20’inde sona eriyor. İlk beş günde özel sektör bilişim firmaları en yeni ürünlerini tanıtacaklar, ikinci beş günde de kamu sektörünün bilişim çalışmalarının hizmet ve ürünleri tanıtılacak. Burada da firmaların seçiminde bir adaletsizlik olmasın diye TÜBİTAK’ın bilişim ödülleri alan firmalar arasında bir sıralama yaptık; bu birinci kriter. İkinci kriter de “İnterpromedya” diye bir medya kuruluşu var; bu medya kuruluşu cirolarına göre, katkılarına göre bir sıralama yapıp onların sıralamalarını esas aldık ve bu suretle on dört firmanın katılımı kesinleşti. Bunların içerisinde Microsoft gibi, Adobe gibi, Turkcell gibi, Intel gibi, HP gibi büyük firmalar da var. Bu arada, bütün bu yönetimi, biz, TÜBİTAK’ın teknik yöneticiliğinde organize ettik, 10 tane personelimizi görevlendirdik, 3 tane de bayan hostes görevlendirdik. Bu arada, yönlendirme ve bilgilendirme pankartları bugün hazırlanıyor ve bugün davetiyeler de hazırlanmış ve milletvekillerimize dağıtılmış olacak inşallah. Gerekli elektrik, teknik altyapı hazırlandı, İnternet bağlantıları o salonda kuruldu, diğer ikram kokteyl çalışmaları da hazırlandı. Yarın saat 10.00’den itibaren bilişim firmaları yerlerini alacaklar salonda fakat açılış programımızı perşembe günü yapacağız, bugün bilişim firmalarının yerleşmesiyle geçecek günümüz. Yarın bu işlemler olurken perşembe günü de saat 13.00’te açılış programı olacak, kokteyl de Perşembe günü saat 13.00’te olacak. Bugün itibarıyla ben bu bilgileri sizinle paylaşmak istedim. Yarın saat 15.30’da Sayın Başkanımızın bir basın toplantısı yapmasını planladık medyayla bu konuyu paylaşabilmesi için.

Şimdi, bu kısa bilgilendirmeyi tamamladıktan sonra, ben özellikle RTÜK'ün alanına giren bir iki konuyu kısaca Değerli Başkanımıza ve Başkan Yardımcımıza sormak istiyorum. Ben aynı zamanda tıp doktoru olduğum için Hocam, çok ciddi bir bilgi kirliliği var televizyonlarda, bir bal reklamı yapılıyor; bu balın her derde şifa, tansiyondan, böbrek hastalığından, taş düşürmeden tutun, hatta “Kullandığınız ilaçları bırakabilirsiniz.” demeye varıncaya kadar abartılı bir ürün reklamı var. Dolayısıyla, bir PVC firması antibakteriyel olarak ürünlerini tanıyor yani bunlar tamamen tıbbi, akla, mantığa aykırı olan hususlar. Bunlarla ilgili olarak yani balın gerçek bal olup olmadığı dahi şüpheliyken varsayalım ki bal gerçek bal olsa dahi, gerçek balın bu sayılan faydaları, bu kadar abartılı faydaları olmadığını tıp mensupları olarak hepimiz biliyoruz, burada başka tıp mensubu hocalarımız da var. Onun için, bunlarla ilgili ne gibi yaptırımlar gündeme geliyor, bu bir.

İki, bazı profesör adıyla çıkarılan... Bir tane tütün eksperisi bir arkadaşımız var, tıp profesörü olarak kendini lanse ediyor, bir tane de kimya profesörümüz var, o da tıp profesörü gibi kendini lanse ediyor. Bunlar inanılmaz şekilde tıbbi konularda fikir beyan ediyorlar, ceviz kabuğunun nasıl kaynatılıp boğaza sürülürse tiroide iyi geldiğinden tutun, romatizmal hastalıklardaki birtakım olur olmaz tedavilere kadar, ama bunlar ciddi şekilde vatandaşlarımızı yanıltıyor, çok ciddi rant kaynağı ortaya çıkıyor, bunlarla ilgili ben sizlerin önerilerinizi, bizlere tavsiyelerinizi ve aldığınız tedbirleri özellikle öğrenmek istiyorum.

Son olarak da bu Web TV konusu sanırım RTÜK'ün belki denetim alanını epeyce daraltacak, bu Web TV her geçen gün yaygınlaşıyor, çünkü İnternet, iletişim hızlarının da artmasını dikkate alırsak, onunla ilgili daha başka düşünceleriniz var mı ileriye dönük olarak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, çok kısa alalım Hocam.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Ben teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, doğrusu bizim de içimizin yandığı bir alana işaret ettiniz. O sebeple, bu önemli bir konu, bununla ilgili bir iki hususu arz etmek isterim.

Sadece bal reklamları değil, benzeri “gıda takviyesi” adıyla satılan birtakım “ilaç” denmeyen, ama aslında ilaç gibi satılan ürünler var, birkaç aydan beri bu çok yoğunluk kazandı. Bir taraftan tüketiciler, izleyiciler ciddi bir şekilde bundan şikâyetçi, diğer taraftan biz bundan çok ciddi bir şekilde şikâyetçiyiz.

BAŞKAN – Yani bal vebal oldu öyle mi Hocam.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Burada biz şöyle bir politika takip ettik. Bu konu ilk kez gündeme geldiğinde, programlarda buna ilişkin şeyler, bir tür reklam olduğu hâlde bir normal programmış gibi takdim edildi, ondan dolayı biz bunu gizli reklam diye mütalaa ederek müeyyide uygulamaya başladık. Maalesef Sağlık Bakanlığı bu konuda geç kaldı. Sağlık Bakanlığı aradan birkaç ay geçtikten sonra, işte, şu şu şu markalı ürünlerin tüketiciyi yanılttığı, aslında söylendiği gibi her şeye iyi gelmediği vesaire anlamında bir resmî yazıyla bize başvurdu. Biz de oradan hareketle, bu nitelikteki markası belli olan bu ürünlerin, ister reklam olarak ister normal program olarak isterse “tele alışverişi” olarak, “doğrudan satış” olarak yayınlansın, bunların tüketiciyi yanıltma, halkın sağlığını tehlikeye düşürme ilkelerinden hareketle, biz onları cezalandırmaya başladık.

BAŞKAN – İkinci konuyla ilgili değil mi Hocam, o ilaçlarla ilgili konu? Balı Sağlık Bakanlığı mı şey yaptı?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Bal konusunda, Tarım Bakanlığı, malumunuz, yine epey bir zaman geçtikten sonra ancak bunların muhteviyatlarının bal olmadığını, atölye ortamında üretildiğini, o sebeple de sanıyorum üç firmanın ürünlerinin toplatılması kararını aldı, bize de buradan hareketle, bu ürünlerin toplatıldığını ve reklam yapılmamasını önerdi.

Tabii, biz “Reklam yapmayın.” diyemezdik, biz sadece buna rağmen reklamına devam etmeleri durumunda, halkı yanıltıcı yayın yapma ilkesinden hareketle tecziye etmeye başladık. O çerçevede, son birkaç aydan beri en çok ceza uyguladığımız husus, bizim 9’uncu maddenin -ki reklamların şeklini düzenler- altıncı fıkrasının (c) bendi diye tabir ettiğimiz, vatandaş yanıltıcı yayın yapma ilkesinden hareketle, hemen hemen bütün firmalara, özellikle tırnak içinde daha küçük televizyonlar, uydudan yayın yapan veya yerel yayın yapan televizyonların sıkça yaptıkları bu yayınlara kararlı bir şekilde ceza vermeye çalışıyoruz, fakat şöyle bir problemle karşı karşıya kalıyoruz.

Bizim müeyyide sistemimizde para cezasının uygulanmasında oransal bir şeyimiz var. Yani bir yayın kuruluşu herhangi bir ilkeyi ihlal etmişse, birincisinde uyarılmış bir daha tekrar etmişse, ikincisinde para cezası uyguluyoruz. Para cezası uygulanırken, onun önceki ay beyan ettiği reklam gelirinin yüzde 1’ini uyguluyoruz.

Şimdi, bu nitelikteki televizyonların veya radyo yayın kuruluşlarının büyük ekseriyeti zaten hiç gelir beyan etmiyor. Hiç gelir beyan etmeyen kuruluşlarla ilgili, yasamızda yine en az bunun 10 bin lira olacağı yönünde bir düzenlememiz var.

BAŞKAN – Caydırıcı değil yani.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Dolayısıyla, hiç beyan etmese bile 10 bin lira ceza uyguluyorsunuz, fakat uygulamada şöyle bir şeyle karşı karşıya kaldık. Bu tür firmalar, birtakım televizyon kuruluşlarıyla, işte, diyor ki “Bana bir saat ayır, bu bir saat karşısında sana şu kadar, 50 bin lira vereyim, 60 bin lira vereyim, cezayı da ben ödeyeyim.” Böylece yayın kuruluşu bir saatini, iki saatini o firmaya satıyor, o firma istediği gibi onu kullanıyor, reklam yapıyor, tele alışveriş yapıyor veya program olarak da şey yapıyor...

BAŞKAN – Sanki programmış havası vererek...

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – ...gelen 10 bin lirayı da kendisi ödüyor, 30 bin, 40 bin lirayı da yayıncıya veriyor, yayıncı yine kazanmış oluyor.

Dolayısıyla, pek çok kişiyle konuştuğumuzda “Efendim, cezayı biz ödemiyoruz ki.” diye zaman zaman ağzından kaçırdıklarını görüyoruz.

Dün birisi telefon etmişti -isim vermeyeyim- bir yayın kuruluşu, bu bal reklamları, Tarım Bakanlığı toplatma kararı verince, biz de bunun üzerine “Bu ürünlerin pazarlanması vesairesi yasaklanmıştır, yasaklanmış ürünlerin reklamını yapmaya devam ederseniz suç işlemiş olursunuz, biz de ona göre tecziye ederiz.” diye bir beyanname yayınlamıştık.

Bunun üzerine “Efendim, siz nasıl olur da bunu yasaklarsınız, ben ancak onlarla ayakta durabiliyorum, ben o reklamı almasam nasıl ayakta duracağım, ben iflas ederim.” filan diye bana serzenişte

bulunuyordu biraz yüksek sesle ve biraz hakaretimiz bir üslupla. Ben de kendisine “Şikâyetiniz varsa Tarım Bakanlığına yapın bu şikâyetinizi, Tarım Bakanlığı bunu yasakladı, vatandaşın sağlığına aykırı olduğunu söyledi. Vatandaşın sağlığını tehlikeye düşürecek türde yayın yapmanız mümkün değil, ondan dolayı ben de bunu takip ediyorum.” dedim. “Efendim, ben Başbakanla görüşeceğim, işte, Tarım Bakanıyla görüşeceğim, bu nasıl olur, işte, vatandaşa hizmet ediyoruz biz, siz bir taraftan da aykırı yayın yapıyorsunuz diyorsunuz, bizi zor durumda bırakıyorsunuz.” diye, bu tür şeylere de muhatap oluyoruz.

Şunu demek istiyorum: Tarım Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı veya benzeri kurumlar, bu tür konularda, biraz, nasıl diyelim, yavaş hareket ettiler. Yavaş hareket edince, bir ay, iki ay reklam yapıldı, arkasından yasaklamalar geldi. O sebeple, böyle bir problemimiz var. Geçen de Sağlık Bakanlığıyla bir diyalog kurmuştum. Kendisinden şunu rica ettik: Bu tür ürünler piyasaya çıkar çıkmaz Sağlık Bakanlığı bir liste yapsın. Bize desin ki “Şu ürünlerin pazarlanması, vesairesi halkın sağlığını tehlikeye düşürüyor, bunlara müsaade edilmemeli.” desin, biz de bilelim ki şu ürünler halkın sağlığını tehlikeye atıyor, o sebeple halkın sağlığını tehlikeye atacak nitelikteki ürünlerin reklamı yapılamaz, biz hemen müdahale edelim.

İkincisi, Sayın Hocama belki cevap olacak o, doktor olmayan kişiler, hekim olmayan kişiler, hekim kıyafetiyle toplumun önüne çıkıp açıklamalar yapıyor, o nitelikteki birtakım ilaçları da o insanlar takdim ediyorlar, ama ilginçtir, doğrusu hâlâ anlamış değilim, Tabipler Odası neden buna müdahale etmez? Tabipler Odası en azından bana şöyle bir yazı gönderse “Efendim, şu programda şu ilacı tanıtan kişinin hekimlikle, doktorlukla, bu hastalıkla, bu uzmanlıkla hiçbir ilgisi yoktur, bunu biz men ediyoruz.” dese, ben de toplumu yanıltıcı yayın yapmaktan dolayı ona müeyyide uygulayacağım, ama Tabipler Birliği, kendi üyesi olmadığı hâlde, hekim olmadığı hâlde, hekim şeklinde çıkıp açıklamalar yapmasına ses çıkarmadı.

Neden çıkarmadı diye, ben onu tartışmıyorum, sonuçlara bakıyorum ben, Sağlık Bakanlığı da buna zamanında müdahale etmedi, dolayısıyla, ben, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak kimin hekim olduğunu, kimin olmadığını, kimin gerçekten uzman olduğunu, kimin olmadığını bilmem mümkün değil. Hangi ilacın topluma zarar verdiğini, onu da bilemem, ancak Sağlık Bakanlığı bana der ki “Şu şu şu ilaçlar topluma zarar veriyor, bunu ilaç olarak pazarlamak mümkün değil.” Ben, onu, o zaman...

BAŞKAN – Hocam, bu 10 bin lira filan herhâlde Kabahatler Kanunu’na göre belirlenmiş değil mi?

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Biz kendi yasamıza yazmıştık onu, orada düşük oldu, maalesef, onu biraz yukarı çekmemiz lazım.

BAŞKAN – Hocam, o zaman onu güncellemek lazım.

RTÜK BAŞKANI PROF. DR. DAVUT DURSUN – Dolayısıyla, böyle bir problemimiz var. Tarım Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve ilgili kurumlar arasında çok yakın bir diyalogla bu problemin belli bir noktaya kadar çözümlenebileceğini sanıyorum.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli üyelerimize de katkıları ve önerileri için çok teşekkür ediyoruz.

Zahmet ettiniz. Sağ olun Hocam.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.40